

KONTROLLUTVALGENE I SKJÅK, LOM, VÅGÅ, SEL, DOVRE OG LESJA KOMMUNE

Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapporten Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS (NGR)

Kontrollutvalgssekretariatets forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget tar tilbakemeldingen om oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapporten Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS til orientering.
2. Kontrollutvalget oversender oppfølgingen til kommunestyret med følgende

INNSTILLING

Kommunestyret merker seg at det er igangsatt prosesser for å følge opp de anbefalingene som ble vedtatt av kommunestyret etter forvaltningsrevisjonsrapporten om Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS, og tar saken til orientering.

Kommunestyret ber om at kontrollutvalget får en oppdatert orientering om status på tiltakene innen utgangen av 2026.

Kari Louise Hovland
Sekretariatsleder

Tonje Hesthagen
Rådgiver

Vedlegg:

- Protokoll fra NGRs styresak 11/2024, behandlet 3. oktober 2024.
- Protokoll fra NGRs representantskapsak 8/2024, behandlet 15. november 2024
- E-post og internt notat om oppfølging fra NGR, oversendt 17. mars 2025
- Tilbakemelding på oppfølging fra kommunedirektør i Dovre, datert 19. mars 2025
- Tilbakemelding på oppfølging fra kommunedirektør i Lom, datert 20. mars 2025
- Tilbakemelding på oppfølging fra kommunedirektør i Vågå, mottatt 28. mars
- Tilbakemelding på oppfølging fra kommunedirektør i Sel, datert 31. mars 2025
- Tilbakemelding på oppfølging fra kommunedirektør i Skjåk, datert 12. juni 2025
- Tilbakemelding på oppfølging fra kommunedirektør i Lesja, datert 28. august 2025

Innledende avklaring

Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet KO er bedt om å være settesekretariat, da ansatt i sekretariatet for kontrollutvalgene i Nord-Gudbrandsdal (SKNG) fortsatt vurderes som inhabil i saken.

Bakgrunn

Kommunestyrene i Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Dovre og Lesja kommuner behandlet rapport etter forvaltningsrevisjon i Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS (NGR) i møter høsten 2024¹. Rapporten var oversendt fra de seks respektive kontrollutvalgene som sammen hadde bestilt forvaltningsrevisjonen av NGR. Kommunestyrene vedtok som innstilt fra kontrollutvalgene²:

1. *Kommunestyret tar rapporten «Forvaltningsrevisjon - Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS» til orientering, og merker seg at forvaltningen av selskapet i hovedsak er i tråd med lovverket.*
2. *Kommunestyret merker seg forbedringspunkter og funn gjort i revisjonen. Basert på dette ber kommunestyret om at kommunens eierrepresentant følger opp at:*
 - a. *Selskapet går gjennom måten kapitalkostnader fordeles slik at den skjer etter reglene i selvkost-regelverket.*
 - b. *Selskapet dokumenterer bruken av skjønn i kombinasjon med vektrapporter som grunnlag for fordelingsnøkler på miljøstasjonene.*
 - c. *Selskapet vurderer å gjennomføre tiltak for å supplere egne ressurser, eventuelt hente inn ekstern bistand, for å gjøre selskapet mindre avhengig av enkeltpersoner ved beregning av selvkost.*
 - d. *Selskapet vurderer å måle omfanget av klager og eventuell bruk av kundetilfredshetsundersøkelser.*
3. *Kommunestyret forventer at eierrepresentanten også sørger for at kontrollutvalget får en skriftlig tilbakemelding på hvordan anbefalingene er fulgt opp innen den 31.03.2025. Dette følges opp med en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte når oppfølging av revisjonsrapporten legges fram.*

Sekretariatet har mottatt saksprotokoller fra styret og representantskapet i Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS (NGR), samt et internt notat om styrets oppfølging av anbefalingene gitt i forvaltningsrevisjonsrapporten og rapporten etter eierskapskontrollen. I tillegg har kommunedirektørene i de seks eierkommunene levert skriftlige tilbakemeldinger på oppfølgingsarbeidet. Alle disse dokumentene ligger vedlagt saken.

I møtet stiller daglig leder i NGR, styreleder samt leder og nestleder fra representantskapet. De vil gi en supplerende muntlig orientering om hvordan anbefalingene etter forvaltningsrevisjonen er fulgt opp. Kontrollutvalgene vil da få mulighet til å stille spørsmål.

Fakta

Formålet med forvaltningsrevisjonen var å undersøke om sentrale deler av NGRs drift skjer i henhold til

¹ Lesja 24.10.2024 (sak 48/24), Lom 21.10.2024 (sak 75/24), Skjåk 31.10.2024 (sak 54/24), Vågå 28.11.2024 (sak 80/24), Sel 16.12.2024 (93/24), Dovre 16.12.2024 (sak 67/24)

² Kommunestyrene i Skjåk og Sel vedtok som innstilt fra sine kontrollutvalg følgende formulering til punkt 2:

c) Selskapet gjennomfører tiltak for å supplere egne ressurser, eventuelt hente inn ekstern bistand, for å gjøre selskapet mindre avhengig av enkeltpersoner ved beregning av selvkost.

d) Selskapet måler omfanget av klager og bruker kundetilfredshetsundersøkelser.

Kommunestyret i Vågå vedtok som innstilt fra sitt kontrollutvalg følgende formulering til punkt 2:

c) Selskapet bør gjennomføre tiltak for å unngå sårbarheten ved beregning av selvkost.

relevant regelverk samt etter anerkjente forretningsmessige prinsipper. Følgende problemstillinger ble undersøkt:

1. Har selskapet rutiner og praksis for å utarbeide et selvkostregnskap som gir kommunestyret grunnlag for å fastsette riktige gebyrer?
2. Ivaretar selskapet pålagt regnskapsmessig skille mellom nærings- og husholdningsavfall?
3. Hvor effektivt drives selskapet, bl.a. sett i forhold til lignende selskaper?
4. Hvordan sikrer NGR kvaliteten og kundetilfredshet i selskapets tjenesteyting?
5. Hvordan arbeider selskapet for å møte målsetninger og nye krav til avfallshåndtering?

Det vises til rapport etter forvaltningsrevisjonen (tilgjengelig på SKNGs nettsider). I dette saksframlegget gjengis kun revisjonens funn og konklusjoner per problemstilling, hentet fra saksframlegget da kontrollutvalgene (og senere kommunestyrene) behandlet forvaltningsrapporten høsten 2024:

Problemstilling 1 - Har selskapet rutiner og praksis for å utarbeide et selvkostregnskap som gir kommunestyret grunnlag for å fastsette riktige gebyrer?

«Gjennomgangen av NGRs praksis viser at selvkostregnskap utarbeides i henhold til sentrale bestemmelser i selvkost- og avfallsforskriften.

Selskapet utarbeider separat regnskap og balanse for husholdningsavfall og næringsavfall i tråd med avfallsforskriften.»

Problemstilling 2 - Ivaretar selskapet pålagt regnskapsmessig skille mellom nærings- og husholdningsavfall?

«Regnskapskonti som inneholder inntekter og utgifter både for husholdningsavfall og næringsavfall blir henført til de to virksomhetsområdene ved hjelp av fordelingsnøkler.

Fordelingsnøklerne er etter revisjonens vurdering i hovedsak utarbeidet og i samsvar med Miljødirektoratets veileder. Bruken av skjønn i kombinasjon med vektrapporter bør dokumenteres grundigere hva angår miljøstasjonene.

Fordelingen av kapitalkostnader beregnes ikke på samme måte som fordelingen av indirekte driftskostnader. Dette er ikke i tråd med regelverket.

Både valget av fordelingsnøkler og kvaliteten på datagrunnlaget er et område med ikke ubetydelig risiko for feil. Pr i dag framstår selskapet som relativt sårbart, primært med hensyn til kapasitet på området ettersom mye er basert på daglig leder alene, og at man ikke benytter dataverktøy for selvkostområdet som brukes av mange renovasjonsselskaper.»

Problemstilling 3 - Hvor effektivt drives selskapet, bl.a. sett i forhold til lignende selskaper?

«Tilgjengelige data gir lite grunnlag for å sammenligne effektivitet og kostnader i NGR med andre kommunalt eide renovasjonsselskaper.

Det finnes oversikt over gebyrene til husholdningene (SSB). Det er imidlertid viktig å være klar over at disse ikke gir et fullstendig bilde av renovasjonsselskapenes kostnader.

Gebyrene for de seks Nord-dalskommunene ligger 5-10 % lavere enn kommunegrupper som vi sammenligner med (Kostra-gruppe 4,5 og 14), samt landet under ett.

Gebyrene i Nord-dalskommunene har steget noe mer enn i det nevnte sammenligningsgrunnlaget i perioden 2020-2024.»

Problemstilling 4 - Hvordan sikrer NGR kvaliteten og kundetilfredshet i selskapets tjenesteyting?

«Renovasjonsforskriften for Nord-Gudbrandsdal fastsetter blant annet abonnementskategorier og henteordninger. Forskriften angir forpliktelser - både for NGR og abonnentene - når det gjelder henting og levering av avfall for husholdningene i regionen.

NGR har ikke satt opp mål for kundetilfredshet, og har ikke gjort kundetilfredshetsundersøkelser på mange år. Selskapet deltar heller ikke i nasjonale undersøkelser.

Ifølge NGR kommer det inn få klager på miljøstasjonene. Klager på manglende henting o.l. skal rettes til abonnentens egen kommune. Det føres ikke oversikt over klager.»

Problemstilling 5 - Hvordan arbeider selskapet for å møte målsetninger og nye krav til avfallshåndtering?

«Krav til utsortering av matavfall trådte i kraft 1. januar 2023 gjennom endring i avfallsforskriften. NGR vil sette i verk henteordning som ivaretar kravene fra 1. januar 2025. NGR er dermed kommet sent i gang med tilrettelegging for sortering for og innhenting av denne typen avfall.

NGR ligger lavt med hensyn til materialgjenvinning (kildesortering) når det sammenlignes med landssnittet og tilsvarende kommuner (Kostra-gruppe 4,5 og 14). Revisjonen antar at dette i stor grad skyldes at det ikke er kommet på plass henteordning for matavfall.»

Basert på konklusjonene over, hadde revisjonen følgende anbefaling til eierkommunene:

«NGR bør:

- gå gjennom måten kapitalkostnader fordeles slik at den skjer etter reglene i selvkost-regelverket*
- dokumentere bruken av skjønn i kombinasjon med vektrapporter som grunnlag for fordelingsnøkler på miljøstasjonene.*
- vurdere å gjennomføre tiltak for å supplere egne ressurser, eventuelt hente inn ekstern bistand, for å gjøre selskapet mindre avhengig av enkeltpersoner ved beregning av selvkost.»*

Disse anbefalingene sa kommunestyrene i de seks eierkommunene seg enig i, ref. vedtakene som ble gjort høsten 2024. Kommunestyrene inkluderte også et punkt om kartlegging av klageomfang, samt vurdering av bruk av kundetilfredshetsundersøkelser.

I de vedlagte dokumentene gis det tilbakemelding på hvordan anbefalingene er fulgt opp.

Styret i NGR hadde rapportene etter forvaltningsrevisjonen og eierskapskontrollen til behandling i sitt møte 3. oktober 2024. Her kom det frem at styret vil vurdere tiltak som reduserer sårbarheten blant administrative og operative ressurser i selskapet, og at styret ønsker å gjennomføre en undersøkelse om kundetilfredshet når ny renovasjonsordning har virket en stund.

Representantskapet i NGR hadde forvaltningsrevisjonsrapporten til behandling i sitt møte 15. november 2024 (sak 8/24) og ga i sitt vedtak styret i NGR oppdraget med å følge opp anbefalingene:

"Representantskapet ber om at styret følger opp anbefalinger gitt i Rapport 13 Forvaltningsrevisjon Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS. Representantskapet ber også

om at anbefaling gitt i Rapport 12 Eierskapskontroll Nord- Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS angående innkalling til møter i representantskapet blir tatt til etterretning. Kravene i IKS-lovens §8 stiller krav om fire ukers varsel og med vedlagt sakliste."

Administrasjonen i NGR og styret i selskapet har gitt tilbakemelding i et notat som ble sendt kommunene 17. mars 2025. Her gis det følgende tilbakemelding på de fire anbefalingene:

Punkt a) - Selskapet går gjennom måten kapitalkostnader fordeles slik at den skjer etter reglene i selvkost-regelverket og

Punkt b) - Selskapet dokumenterer bruken av skjønn i kombinasjon med vektrapporter som grunnlag for fordelingsnøkler på miljøstasjonene.

«Det har blitt gjort en gjennomgang ved hver årsavslutning de siste årene. Overgang til dunkrenovasjon og mer kildesortering fra 1. januar 2025 kan medføre endringer i noen fordelingsnøkler. Styret ser det som naturlig å ta en grundig gjennomgang i regnskap for 2025.»

Punkt c) - Selskapet vurderer å gjennomføre tiltak for å supplere egne ressurser, eventuelt hente inn ekstern bistand, for å gjøre selskapet mindre avhengig av enkeltpersoner ved beregning av selvkost.

«Tiltakene i virksomhetsplan for 2024-2027 vil heve standarden på NGR sine tjenester. Økte krav til renovasjons-tjenestene medfører økt arbeidsmengde og økte krav til kompetanse i administrasjonen.

Styret vil gjennomføre en organisasjons- og kompetansekartlegging som skal danne grunnlag for eventuelle tiltak.»

Punkt d) - Selskapet vurderer å måle omfanget av klager og eventuell bruk av kundetilfredshetsundersøkelser.

«Mål nr. 5 i NGR sin virksomhetsplan for 2024-2027 er at brukerne skal være fornøyde med NGR sine tjenester. Det blir naturlig å gjennomføre en undersøkelse når nye sorteringsordninger har vært i drift en stund.

Om ønskelig kan andre parametre også undersøkes, f.eks ved å delta i benchmarking med andre renovasjonsselskaper. I tillegg til kundetilfredshet ser man da på tjenestestandard, arbeidsmiljø og HMS, miljøstandard, effektivitet og prisnivå.»

Kommunedirektørene har i sine tilbakemeldinger ikke gitt opplysninger ut over dette.

Kontrollutvalgene har i møtet mulighet til å stille spørsmål knyttet til oppfølgingen til representantene fra selskapet, styret og representantskapet.

Vurderinger

Sekretariatet vurderer at administrasjonen og styret i NGR har gitt tilfredsstillende tilbakemelding på anbefalingene fra forvaltningsrevisjonen. Flere tiltak er planlagt iverksatt, og det er en tydelig vilje til forbedring både når det gjelder intern kapasitet, dokumentasjon og kvalitetssikring.

Samtidig er det forhold som kontrollutvalget bør følge videre med på. Selv om det er planlagt en organisasjons- og kompetansekartlegging, er det fortsatt usikkerhet knyttet til hvor raskt tiltak for å redusere sårbarhet vil bli gjennomført. Kontrollutvalget kan vurdere å be om en konkret tidsplan for dette arbeidet.

Det er positivt at NGR har satt mål om fornøyde brukere, men det mangler fortsatt systematisk innsamling og analyse av klagedata. Kontrollutvalget kan vurdere å følge opp om det etableres rutiner for dette, og om det faktisk gjennomføres kundetilfredshetsundersøkelser.

Det er varslet en grundig gjennomgang i regnskapet for 2025. Kontrollutvalget kan vurdere å be om en oppsummering av denne gjennomgangen når den foreligger, for å sikre at anbefalingene er fulgt opp i praksis.

Sekretariatet mener at det ikke er behov for ytterligere tiltak nå, men anbefaler at kontrollutvalget vurderer å be om aktuelle orienteringer på senere tidspunkt, for å sikre at planlagte tiltak faktisk er gjennomført og har ønsket effekt.

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget tar tilbakemeldingen til orientering og oversender oppfølgingen til kommunestyret, jf. kommuneloven § 23-5 og ber om en oppdatert orientering i løpet av 2026.